

Livskvalitet i Region Syddanmark

Af Preben Etwil, Danmarks Statistik

Støttet af



Danmarks Statistik har udvalgt fem kommuner i Region Syddanmark for at måle forskellige aspekter af livskvaliteten i disse kommuner.

De fem kommuner er valgt ud fra forskellige kriterier:

Odense er den største befolkningsmæssige kommune i regionen.

Vejle er udvalgt for at repræsentere en højindkomstkommune i regionen.

Tønder er udvalgt som yderkommune.

Billund er den kommune, der har den befolknings sammensætning, der mest ligner hele befolknings sammensætningen i regionen.

Kolding er udvalgt, da undersøgelsen bliver præsenteret i denne kommune.

I hver af fem kommuner har lidt over 1.000 personer over 18 år deltaget i undersøgelsen. Resultaterne er herefter opregnet for hver kommune, så det skulle give et repræsentativt billede af livskvaliteten for alle voksne i kommunen.

Specielt for Region Syddanmark indgår alle regionens kommuner i Danmarks Statistiks undersøgelse, men er udeladt i denne præsentation, da notatet har til formål at belyse situationen i regionen på samme måde som i de øvrige fire danske regioner. Derfor udtaler dette notat sig ikke på hele regionens vegne.

Tilfredshed med livet

Livskvalitet er en samlebetegnelse for det, der kendetegner det gode liv. Der findes ikke nogen entydig definition af livskvalitet, og det er forskelligt fra person til person, hvad der udgør et godt liv. Alligevel er der også meget, som mennesker har til fælles, og som kan formuleres generelt om, hvad livskvalitet er.

Livskvalitet tager afsæt i menneskers personlige oplevelser af forskellige aspekter af deres liv.

Spørgsmål om folks generelle tilfredshed og trivsel er selve kernen i målingen af livskvalitet.

Tabel 1 Tilfredshed med livet

		Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
<i>Gennemsnitlig score</i>							
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	7,5	7,5	7,6	7,7	7,7	7,6
	Mænd	7,5	7,5	7,8	7,8	7,8	7,6
	Kvinder	7,5	7,5	7,5	7,6	7,6	7,7
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	8,2	8,2	8,1	8,3	8,1	8,2
	Mænd	8,1	8,2	8,1	8,2	8,0	8,1
	Kvinder	8,2	8,3	8,1	8,4	8,2	8,4
<i>Høj score (8-10)(pct)</i>							
Alt i alt, hvor tilfreds er du med dit liv for tiden?	Mænd og kvinder i alt	59,6	57,7	63,0	64,9	62,9	63,6
	Mænd	60,7	57,7	65,6	67,8	65,0	64,0
	Kvinder	58,5	57,8	60,3	62,1	60,9	63,1
Alt i alt, hvor tilfreds forventer du at være med dit liv om 5 år?	Mænd og kvinder i alt	75,8	77,7	75,3	78,8	73,3	77,5
	Mænd	74,7	76,5	75,6	77,3	73,3	75,4
	Kvinder	76,9	78,9	74,9	80,2	73,3	79,7

På en måleskala fra 0 til 10, hvor 0 er ”Slet ikke tilfreds” og 10 er ”Fuldt ud tilfreds”, er borgerne i regionens fem kommuner blevet spurgt om deres generelle livstilfredshed her og nu.

Undersøgelsen indikerer, at tilfredsheden i regionen alt i alt, med undtagelse af Odense, ligger over landsgennemsnittet. Odense Kommune ligger netop på landsgennemsnittet.

Undersøgelsen signalerer samtidig, at kvinderne i Vejle Kommune har et mere positivt syn på livet end mændene, mens dette ikke er tilfældet i de øvrige kommuner. Man skal dog være opmærksom på, at forskellene er meget små, og at resultaterne skal fortolkes med en vis forsigtighed pga. den statistiske usikkerhed, der altid ligger i en interviewbaseret undersøgelse.

Som bekendt kan et simpelt gennemsnit dække over en relativ stor spredning af meget positive og mindre positive svar, hvilket kan udjævne forskellene mellem de forskellige kommuner.

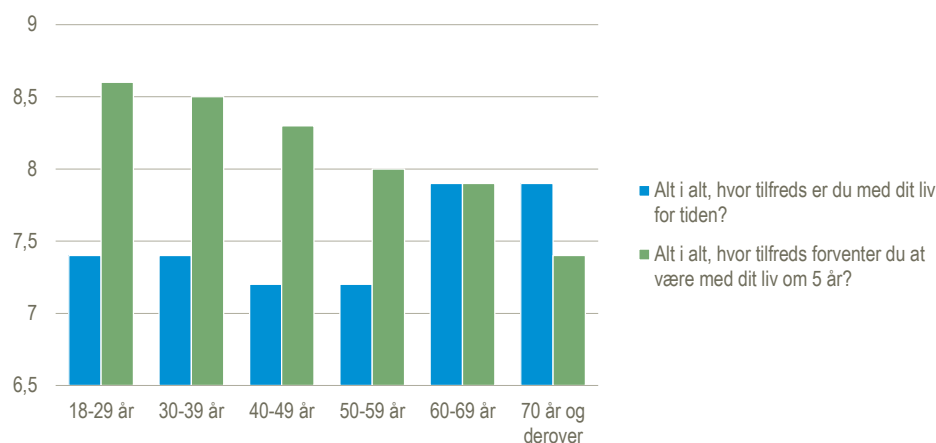
Hvis man ser på den andel af borgere, der har svaret mest positivt på spørgsmålet om tilfredshed med livet (en score på mellem 8 og 10), kan man konstatere, at andelen af borgere i Region Syddanmark - bortset fra Odense - har en tendens til at se mere positivt på deres aktuelle livssituation, end det der er gældende for landsgennemsnittet.

Borgerne i Kolding Kommune ser ud til at have en rigtig stor andel af borgere (næsten to tredjedele), der har en høj grad tilfredshed med livet alt i alt.

Borgernes forventninger til fremtidens livstilfredshed i et femårsperspektiv angives at være lidt under landsgennemsnittet i både Billund og Tønder, mens borgerne i Odense, Kolding og Vejle kommuner ser lidt mere positivt på fremtiden end det der er gældende for landsgennemsnittet.

Undersøgelsen bekræfter, at kvinder alt andet lige - og med små undtagelser (bl.a. i Billund) - ser mere positivt på fremtiden end mændene.

Figur 1 Aldersbetinget tilfredshed med livet, landsgennemsnit



Et typisk kendetegn ved denne undersøgelse er, at de fleste yngre mennesker ser mere positivt på fremtiden i forhold til samtiden. Dette gælder typisk for folk under 60 år, mens fremtidsforventningerne er mindre for folk på 70 år og derover.

Derudover kan man se, at folks opfattelse af deres egen livskvalitet her-og-nu er høj i de unge år, hvorefter den falder i 40-50 årsalderen. Herefter indtræder der en stigning helt frem til omkring 75 årsalderen.

Undersøgelsen bekræfter dermed det forhold, der kan genfindes i mange internationale undersøgelser – den såkaldte aldersbetingede U-kurve. Folk starter voksenlivet relativt positivt, hvorefter det falder en smule efterhånden som man stifter familie og får børn. Når ungerne er fløjet fra reden, stiger livstilfredsheden gradvist igen.

Helbred

Helbred er ofte højt placeret, når folk bliver spurgt, hvad der har størst betydning for deres livskvalitet. Helbredet påvirker en persons livskvalitet på flere måder. For det første er sygdom forbundet med smerte og ubehag, der i sig selv sænker en persons livskvalitet. Derudover kan dårligt helbred være med til at begrænse en persons udfoldelsesmuligheder på andre områder. For nogle betyder et dårligt helbred fx, at de ikke kan arbejde eller deltage i sociale aktiviteter. Omvendt kan et godt helbred betragtes som en ressource, der øger folks mulighed for at leve det liv, de gerne vil.

Set i et generelt perspektiv er et dårligt helbred med til at forkorte levetiden, mens et godt helbred forlænger det. Dermed kan en statistisk opgørelse af *middellevetiden* anvendes som en indirekte indikator for helbred. Middellevetiden beregnes som det gennemsnitlige antal år, en person kan forventes at leve fra sit nulte år.

Tabel 2 Vurdering af eget helbred og middellevetid

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
<i>Andel af "meget godt" og "godt"</i>						
Hvordan synes du dit helbred er alt i alt?						
Mænd og kvinder i alt	84,2	83,9	84,3	83,5	81,4	86,6
Mænd	85,6	85,4	86,9	86,4	82,4	87,1
Kvinder	82,9	82,6	81,7	80,7	80,3	85,9
Middellevetid (år)	80,1	79,7	80,9	80,5	80,4	80,6

Langt hovedparten af den voksne danske befolkning vurderer deres eget helbred som enten "meget godt" eller bare "godt". Kvinder vurderer generelt deres helbred som lidt dårligere end mændenes. Dette skal sammenholdes med, at kvinder de facto gennemsnitligt lever længere end mændene.

Beboerne i Billund Kommune er i dette notat, dem der har den højeste forventede middellevetid. Men det er ikke den kommune, hvor folk tilkendegiver, at de har det bedste helbred. Den ære tilfalder borgerne i Vejle Kommune, der også har en middellevetid lidt over gennemsnittet. Odense er den kommune med den laveste middellevetid, men dog ikke den ringeste selvrapporterede helbredstilstand. Den tilfalder i denne undersøgelse borgerne i Tønder Kommune. Kun Billund og Vejle har i dette notat en bedre selvrapporet helbredstilstand end landsgennemsnittet.

Tryghed

Tryghed i relation til personlig sikkerhed er et basalt menneskeligt behov og dermed en vigtig faktor for livskvalitet. En følelse af utryghed kan hæmme individers aktiviteter og muligheder, hvis de fx ikke tør at gå ud efter mørkets frembrud eller generelt nærer mistillid til andre mennesker. Kriminalitet er en kilde til utryghed og forringet livskvalitet.

Politianmeldt kriminalitet giver ikke det fulde billede af kriminalitetsomfanget i en kommune, da der altid vil være forbrydelser, der ikke anmeldes.

Tabel 3 Kriminalitet og tryghed

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
I hvilken grad føler du dig tryk i dit nærområde efter mørkets frembrud?						
Mænd og kvinder i alt	8,0	7,9	8,3	8,0	8,2	8,1
Mænd	8,4	8,2	8,8	8,4	8,5	8,5
Kvinder	7,6	7,5	7,9	7,6	7,8	7,7
Ofre for anmeldte forbrydelser (pr. 1.000 indbyggere)	11,5	12,2	9,1	10,1	5,5	9,1

Det er borgerne i Odense, der i denne undersøgelse føler sig mindst trygge efter mørkets frembrud. Hermed følger det mønsteret fra andre storbyer i Danmark.

Det er et helt generelt billede i Danmark, at kvinder føler sig mere utrygge end mændene både i byerne og på landet.

Billund, der har en middelhøj anmeldelsesgrad fra ofre af en forbrydelse, er den kommune i denne undersøgelse, hvor borgerne føler sig mest trygge efter mørkets frembrud.

Det er vigtigt at gøre sig klart, at den registrerede forbrydelse er sket i en anmeldelseskommune - og ikke nødvendigvis i den kommune, hvor ofret bor.

Uddannelse

Uddannelse åbner muligheder for folk og er af stor betydning for arbejdsmarkeds-tilknytning og dermed også for indkomstforhold. Uddannelse er desuden med til at give personligt selvværd, sociale relationer og anerkendelse fra andre, hvilket alt sammen har indflydelse på en persons livskvalitet. Dertil kommer, at uddannelse socialiserer mennesker ind i samfundets værdier og normer og danner grundlaget for at udvikle dem til selvstændige og demokratiske individer. Således har uddannelse betydning for folks mulighed for aktiv samfundsdeltagelse. For samfund som helhed er et højt uddannelsesniveau forbundet med høj økonomisk vækst, stærk sammenhængskraft og mindre kriminalitet.

Tabel 4 Tillid til nyt job og erhvervskompetence

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
Hvor høj eller lav tillid har du til, at du kan få et (nyt) job, der passer til din uddannelse?						
Mænd og kvinder i alt	6,4	6,5	6,4	6,6	6,1	6,5
Mænd	6,7	7,0	6,9	7,1	6,5	6,6
Kvinder	6,1	6,1	5,8	6,1	5,7	6,4
Erhvervskompetencegivende uddannelse, 30-59-årige (pct.)	71,3	72,0	66,0	72,3	67,3	71,1

Folk har generelt relativ lille tillid til, at deres uddannelse isoleret set kan føre til et nyt job, der matcher deres uddannelse. Dog må man konstatere, at borgerne i de undersøgte kommuner i Region Syddanmark, har en lidt større tillid (bortset fra Tønder) til at få nye job der passer til deres uddannelse end hvad der er gældende for resten af landet. Det ser også ud til at der er en vis sammenhæng mellem borgernes beskæftigelsesgrad, og tilliden til at uddannelse kan føre til nyt job.

Borgerne i Billund Kommune er dem med den laveste grad af erhvervsfaglige uddannelser, og det er også dem der, sammen med borgerne i Tønder, tilkendegiver den laveste grad af tillid til at kunne få et nyt job, der passer til deres uddannelse.

Arbejde

Arbejde er centralt i folks opfattelse af livskvalitet i et velfærdssamfund. Det at have arbejde er vigtigt for de fleste som forsørgelsesgrundlag, man kan bygge sin tilværelse på. Men et arbejde leverer mere end penge, tryghed og komfort. Arbejde giver også identitet, anerkendelse og et socialt tilhørsforhold. Arbejde viser hvad mennesker kan, og hvem de er.

Det at have et arbejde er ud over at skabe indkomst, også stærkt identitets-skabende, hvilket er med til at give selvværd og livskvalitet. Omvendt ved man, at mangel på arbejde, eller frykten for at miste det, kan udgøre en trussel mod ens psykiske helbred. På den anden side er arbejde også tidskrævende, og tager tid fra ens fritidsmuligheder. Tilfredshed med ens arbejde er bestemt af mange andre forhold end selve aflønningen. Det drejer sig bl.a. om forholdet til arbejdskolleger, arbejdets indhold, karakter og arbejdsstedet placering.

Tabel 5 Beskæftigelse og tilfredshed med arbejdet

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
Hvor tilfreds er du med dit arbejde?						
Mænd og kvinder i alt	7,4	7,4	7,6	7,6	7,8	7,4
Mænd	7,5	7,5	7,7	7,6	7,8	7,4
Kvinder	7,3	7,2	7,6	7,6	7,7	7,4
Beskæftigelsesfrekvens, 30-59-årige (pct.)	80,2	75,2	82,9	81,5	78,7	82,1

Borgerne tilfredshed med deres arbejde i Odense og Vejle kommuner flugter i det store og hele landsgennemsnittet. Odense har en beskæftigelsesfrekvens langt under landsgennemsnittet, hvilket ikke er tilfældet for Vejles vedkommende.

Billund har den største beskæftigelsesgrad af de kommuner i Region Syddanmark, der indgår i dette notat. Borgernes tilfredshed med deres arbejde er også højere end landsgennemsnittet. Borgerne i Tønder Kommune toppe faktisk i denne arbejdstilfredsundersøgelse blandt de fem udvalgte syddanske kommuner, og det på trods af at beskæftigelsesgraden ligger noget under landsgennemsnittet.

Det er også værd at notere sig, at kvinderne generelt tilkendegiver en lavere arbejdstilfredshed end mændene.

Økonomi

Folks indkomst spiller en helt afgørende rolle for oplevelsen af livskvalitet i et moderne velfærdssamfund. Indkomst giver muligheder for at realisere en række materielle behov så som køb og forbrug af fødevarer, tøj, bolig, rejser og varige forbrugsgoder.

Flere undersøgelser viser, at folks muligheder for et varieret privatforbrug øger folks oplevelse af livskvalitet. Dette kan bedst realiseres gennem en stor og stabil disponibel indkomst. Usikkerhed i indkomsterhvervelsen øger opsparingen - og dæmper forbruget. Mange undersøgelser bekræfter, at usikkerhed om fremtiden af enhver slags påvirker nutiden negativt.

Stor indkomst er dog ikke i alle tilfælde tilstrækkelig til at sikre det ønskede forbrug. Flere personer med relativ stor indkomst melder, at de ikke kan få deres økonomi til at hænge sammen. Omvendt ses det også, at folk med en relativ lav indkomst ikke har problemer med, at få deres økonomi til at hænge sammen. Så indkomst i sig selv er ikke dækkende for folks oplevelse af livskvalitet.

Manglende indkomst øger risikoen for fattigdom, og fattigdom øger risikoen for at lide materielle afsavn. Faktorer, der entydigt bidrager negativt til oplevelsen af livskvalitet.

Tabel 6 Økonomisk tilfredshed

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
Hvor tilfreds er du med din økonomiske situation?						
Mænd og kvinder i alt	6,8	6,8	7,1	7,0	7,0	7,1
Mænd	6,8	6,8	7,0	7,1	6,9	7,0
Kvinder	6,8	6,9	7,1	6,9	7,1	7,1
Personlig disponibel indkomst (median 1.000 kr./år)	198	181	201	199	181	206

I Billund, Kolding og Vejle kommuner er borgerne lidt mere tilfredse med deres økonomi end på landsplan. Folk i Odense ligger imidlertid netop lige på landsgennemsnittet i deres tilfredshed med deres økonomi.

Vejle Kommune der i dette notat har den største gennemsnitlige disponible indkomst pr. indbygger, er ikke den kommune, der scorer højest på den økonomiske tilfredshed. De ligger på højde med Billund, hvor borgerne også har en relativ høj disponibel indkomst. Det er interessant at se, at borgerne i Tønder, der har en gennemsnitlig disponibel indkomst en del under landsgennemsnittet, alligevel signalerer en større tilfredshed med deres økonomi end landsgennemsnittet.

Undersøgelsen bekræfter dermed, at det ikke altid kun er folks absolutte indkomstniveau, der afgør tilfredsheden med ens egen økonomiske situation.

Sociale relationer

Sociale relationer er af stor betydning for folks oplevelse af deres livskvalitet. Mennesker indgår i sociale relationer i rigtig mange sammenhænge. Disse sammenhænge kan være frivillige eller ufrivillige.

Man ved fra forskellige undersøgelser, at et liv, hvor folk kan opnå en god balance mellem arbejde og private interesser i form af tilstrækkelig fritid og sociale relationer, giver en god livskvalitet. Ensomhed og den situation, at man ikke har nogen at tale med, trækker entydigt ned i oplevelsen af livskvalitet. Ensomhed har nemlig en tæt sammenhæng med folks almindelige sundhedstilstand. Ensomme har en højere dødelighed og et dårligere helbred end den øvrige befolkning – og derfor også et større plejebehov.

Forholdet til familien, kollegaer og nære personlige venner er helt afgørende for oplevelsen af livskvalitet.

Undersøgelsens spørgsmål om tilfredshed med familieliv sigter direkte mod en tilkendegivelse af, hvordan personen oplever sit samliv med familien.

Tabel 7 Sociale relationer

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
Hvor tilfreds er du med dit familieliv?						
Mænd og kvinder i alt	8,0	8,0	8,2	8,3	8,5	8,1
Mænd	7,9	7,9	8,0	8,2	8,3	8,0
Kvinder	8,2	8,0	8,3	8,3	8,6	8,3
Skilsmisser (pr. 1.000 gifte)	15,3	15,4	13,8	14,7	12,7	14,0

Alt i alt er folks holdninger til deres familieliv ganske tilfredsstillende i de fem syddanske kommuner, der her er blevet undersøgt. Tilfredsheden er enten lig med eller større end landsgennemsnittet, med borgerne i Tønder på en klar førsteplads. Den kommune hvor borgerne scorer mindst er Odense. Dette mønster kan genkendes fra alle de store byer i Danmark.

Igen må man konstatere, at kvinderne generelt ser mere positivt på familielivet end for mændenes vedkommende.

Det ser ud til at skilsmisseraten i kommunerne, i svag grad kan forklare noget af forskellene i tilfredshed med familielivet. Lav skilsmisserate har en tendens til at øge familietilfredsheden i nogen grad. Borgerne i Tønder har i denne undersøgelse både den højeste tilfredshed med familielivet og den laveste skilsmisserate.

Boligforhold

Boligen spiller en helt central rolle for menneskers hverdagsliv, og udgør en af de største enkeltposter i en families økonomi. Forholdene i boligen bestemmer i høj grad beboernes levestandard. Det gælder især i vurderingen af pladsforhold, og om boligen er sund at leve i. Boligforhold handler også om mange andre forhold end den konkrete boligstandard i form af den fysiske tilstand og indretning. Opfattelsen af boligforhold i et livskvalitetsaspekt handler i høj grad også om boligens fysiske placering og beliggenhed i lokalområdet samt de sociale relationer der eksisterer i de lokale boligområder.

Tabel 8 Boligtifredshed

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
Hvor tilfreds er du med din boligsituation?						
Mænd og kvinder i alt	8,1	8,0	8,5	8,3	8,4	8,3
Mænd	8,1	7,8	8,4	8,1	8,3	8,2
Kvinder	8,2	8,2	8,6	8,4	8,5	8,4
Kvadratmeter boligareal (pr. person)						
	52,2	48,5	57,6	53,7	63,7	55,3

Folks opfattelse af deres egen boligsituation er generelt ret positiv. I landets øvrige kommuner kan man også se en tendens til, at desto mere plads man har i boligen, desto større tilfredshed. Et typisk tegn er, at kvinderne generelt er mere tilfredse med deres bolig end mændene giver udtryk for.

Borgerne i Tønder Kommune er suverænt dem, der kan boltre sig på mest boligareal. De har også en høj grad af tilfredshed med deres boligsituation – dog ikke den højeste. Det har borgerne i Billund. De har også relativt store boliger, og er samtidig en kommune hvor borgerne har en relativ stor disponibel indkomst (se tabel 6). Dette kan have været udslagsgivende for, at det er dem, der har givet deres boligsituation den højeste gennemsnitlige score i dette notat.

Samfundsdeltagelse

Deltagelse i samfundsliv er helt afgørende for folks oplevelse af demokratiet. Demokrati opleves af de fleste som et velfærdsgode, og derfor er det vigtigt at få belyst, i hvilket omfang folk deltager aktivt i udøvelsen af de demokratiske processer. Medindflydelse og påvirkning af de politiske beslutningsprocesser bidrager for de fleste til oplevelsen af øget livskvalitet. Kvaliteten af og tilliden til demokratiske institutioner og eliminering af nepotisme og korrupsion er også centrale elementer i folks velfærdsrettigheder.

Tabel 9 Tilfredshed med lokalpolitikere

	Hele landet	Odense	Billund	Kolding	Tønder	Vejle
Hvor høj eller lav tillid har du til lokalpolitikere i din kommune?						
Mænd og kvinder i alt	4,3	3,7	4,8	4,7	4,0	4,1
Mænd	4,3	3,7	4,7	4,5	3,9	4,0
Kvinder	4,4	3,8	4,8	4,8	4,0	4,2
Valgdeltagelse ved seneste kommunevalg (pct.)						
	71,9	70,5	74,1	72,0	73,3	71,3

Tilliden til lokalpolitikere er generelt ikke særlig høj i Danmark, dog højere end til folketingspolitikere - selvom valgdeltagelsen er større ved folketingsvalgene end til kommunevalgene.

Kun borgerne i Billund og Kolding kommuner tilkendegiver en større tillid til lokalpolitikere end det man ser på landsplan. Både i Tønder, Vejle og Odense ligger den erklærede tillid lavere, end man ser det for landet som helhed. Især i Odense udtrykker man ikke meget fidus til de lokale politikere. En tendens man kan genkende fra de andre store bykommuner i Danmark.

Der kan konstateres en svag tendens til, at tillid og valgdeltagelse følges ad, men undtagelser kan også findes.

Kvinderne har en tendens til over en bred kam at udtrykke en større tillid til lokalpolitikere end tilfældet er for mændenes vedkommende.